

Tips voor ecologisch beheer

Bijenlandschap

- Wilde bijen en insecten hebben niet genoeg aan hier en daar een plek met voedsel en nestgelegenheid. Een fijnmazig landschappelijk netwerk met zowel voedsel als nestgelegenheid is noodzaak;
- Een bloeiend bijenlandschap is gericht op **Bed, Breakfast en Bewegen**. Ofwel: zorg voor nest- en schuilplekken en voor voedsel in het eigen leefgebied. En zorg ervoor dat deze dicht bij elkaar liggen (dat vermindert energieverlies door extra vliegbeving). Houd hierbij in gedachte dat sommige insecten hooguit 100 meter kunnen overbruggen en soms nog minder;
- Kies bij de aanleg van beplanting voor inheemse soorten en inheems materiaal (plantmateriaal en zaaigoed). Zorg voor variatie in bloeitijd (lange bloeihoog) en zorg voor variatie in soorten op kleine, ruimtelijke schaal;
- Maak gebruik van het 'wilde bijen advies' dat voor iedere gemeente is opgesteld door Naturalis: <https://www.nederlandzoemt.nl/gemeenten/advieskaart/>.

Inzaaien

- In het buitengebied heeft ecologisch beheer de voorkeur boven inzaaien. Ook binnen de bebouwde kom is ecologisch beheer waardevol, eventueel in combinatie met inzaaien. Op kleigrond zijn daar mooie resultaten mee te behalen, zoals gemeente Culemborg laat zien. Hier houden ze de ingezaaide delen al jaren in stand door middel van ecologisch bermbeheer;
- In het geval van inzaaien is het wenselijk om te kiezen voor inheems, meerjarig zaaigoed. Er zijn zaadmengsels verkrijgbaar die speciaal aantrekkelijk zijn voor wilde bijen en vlinders. Bepaalde bedrijven kunnen u goed adviseren over het meest geschikte moment van inzaaien en de wijze waarop dit dient te gebeuren;
- Meer informatie over inzaaien is te verkrijgen bij o.a. <https://biodivers.nl/> en <https://www.cruydt-hoeck.nl>.

Beheer: algemeen

- Varieer het beheer in ruimte en tijd. Pas niet overal hetzelfde beheer toe en voer niet alles op hetzelfde moment uit (gefaseerd beheer);
- Koester de geleidelijke overgangen (met mantelzoom vegetatie op de overgang van grasland naar bos);
- Monitoring is essentieel om het beheer bij te kunnen sturen indien nodig. Monitor op aanwezigheid van indicatieve plantensoorten voor de gewenste habitat;
- Stop met het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen die schadelijk zijn voor insecten.

Beheer: maaien

- Stop met klepelen: alle levende have wordt verhaakseld;
- Gefaseerd maaibeheer: laat iedere maaibeurt 15-30 % van het oppervlak staan en voer het maaisel af (niet zuigen). Wees flexibel om in te kunnen spelen op veranderingen in het seizoen. Maai niet als het regent of bij extreme droogte;
- Koppel maaimomenten aan één of meer plantensoorten, bijvoorbeeld knoepkruid of margriet;
- Kies – waar mogelijk – laag-frequent gazonbeheer;
- Voer maaisel af na iedere maaibeurt. Het is gunstig als het maaisel enkele dagen blijft liggen voordat het wordt afgevoerd;
- Geef kruiden de kans om te bloeien;
- Inheemse planten hebben hun eigen schoonheid, naast hun grote ecologische waarde. Probeer eens anders te kijken en nodig daartoe uit;
- Wilt u een hooilandperceel optimaal beheren voor vlinders en andere insecten: pas Sinusbeheer toe. Voor meer info zie: <https://www.vlinderstichting.nl/sinusbeheer/>. Sinusbeheer verweeft botanisch beheer en fanuabeheer. Deze beheervorm draagt

bij aan een geschikt microklimaat voor insecten en gunstige randeffecten (juist de randen / overgangen zijn belangrijk voor veel planten en dieren);

- Selecteer een aannemer / uitvoerder met het Kleurkeur, het keurmerk voor ecologisch beheer. Voor meer info zie: <https://www.vlinderstichting.nl/kleurkeur/>.

Communicatie

- Wees proactief in de communicatie naar het publiek over de omschakeling naar ecologisch beheer en benadruk de wens tot samenwerking (nodig actief daartoe uit);
- Informatie over het project 'berm komt tot bloei' (provincie Zuid-Holland) is hier aan te vragen: <https://www.zuid-holland.nl/onderwerpen/verkeer-vervoer/wegverkeer/berm-komt-bloei/>;
- Zet natuurcommunicatie in om bewoners enthousiast te maken en te betrekken. Wat is precies de boodschap? Wat kan de ander concreet doen? Koppel de boodschap aan concrete gebeurtenissen;
- Werk met icoonsoorten: bepaal keuze aan de hand van <https://www.nederlandzoemt.nl/gemeenten/advieskaart/>.

Samenwerking

- Organiseer de coördinatie bij samenwerking (met bewoners, lokale organisaties, buur-gemeenten);
- Bij samenwerking om de biodiversiteit te herstellen op regionaal niveau, is coördinatie onmisbaar. Het is hierbij aan te raden om de coördinatierol te laten vervullen door iemand uit de regio, bij voorkeur met kennis op het vlak van ecologie (een zzp-er of iemand die is vrijgesteld van werk);
- Samenwerking met bewoners kan zinvol zijn, bijvoorbeeld in de vorm van adoptie-groen.

Meer informatie

- <https://www.ivn.nl/afdeling/westerveld/symposium-bijen-bermen-biodiversiteit>
- www.bestuivers.nl
- <https://www.samenvoerbiodiversiteit.nl/wp-content/uploads/2018/12/Deltaplan-Biodiversiteitsherstel.pdf>
- <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2018/01/22/nationale-bijenstrategie-bed-breakfast-for-bees>
- <https://www.nederlandzoemt.nl/>

Colofon

Deze tips komen voort uit de cursus ecologisch beheer, mogelijk gemaakt door Bij Bewust Betuwe. Deze cursus was speciaal voor medewerkers van Waterschap Rivierenland, AVRI en gemeenten West Betuwe, Tiel, Neder-Betuwe, Buren en Culemborg.

Stichting Landschapsbeheer Gelderland heeft de cursus georganiseerd, in samenwerking met de Vlinderstichting, Kennisimpuls Bestuivers en het bedrijf Biodivers. Ook cursisten hebben inhoud van cursusonderdelen verzorgd.

